Izhaja vsak četrtek
UREDNIŠTVO IN UPRAVA: 34100 Trst, ulica Ghega 8/I, telefon 60824, Pošt. pred. (casella postale) Trst 431. Poštni čekovni račun Trst, 11/6464
Poštnina plačana v gotovini
T E D N I K

NOVI LIST

Posamezna številka 200 lir
N A R O Č N I N A
četrtletna lir 2.000 - polletna lir 4.000 - letna 8.000 :: Za inozemstvo: letna naročnina lir 10.000 - Oglasi po dogovoru - Sped. in abb. post. I. gr. 70%
S E T T I M A N A L E

ŠT. 1181 TRST, ČETRTEK 1. JUNIJA 1978 LET. XXVIII.

Ali si Slovenci res lahko privoščimo gradnjo dveh cerkva v Trstu?

V slovenski javnosti na Tržaškem se je razširil glas o nameravani gradnji slovenske cerkve pri Sv. Jakobu v Trstu. O tem je bilo objavljenih v tisku že tudi nekaj člankov, delno polemičnih. V nekaterih cerkvah na Tržaškem pa se je že pobiralo za gradnjo nove slovenske cerkve v Domju, ki naj bi bila posvečena novemu svetniku p. Mandiču (doma je bil iz Boke Kotorske, katere prebivalstvo je versko in narodnostno mešano).

Gradnja dveh cerkva je za slovensko narodnostno skupino v Trstu, ki gotovo ne preseže več kot nekaj desetin tisoč duš in od katere je samo manjši del nacionalno zaveden, še veliko manjši del pa se prišteva med verne katoličane, neverjetno drzen podvig in nujno se moramo vprašati, ali je smiseln. Kolikor vemo, je bilo to sklenjeno brez kakega širšega posvetovanja in brez iskanja pristanka tiste javnosti, ki naj bi s svojimi nabirkami omogočila gradnjo obeh cerkva. Ni bilo objavljeno, koliko bi cerkvi stali, a lahko si predstavljamo, da ob previdni cenitvi vsaj kake pol milijarde lir, kajti ne govori se le o kapelah.

Nameravana gradnja cerkve pri Sv. Jakobu, za katero je izbrano tudi že stavbišče, je v zvezi z znanim načrtom za ustanovitev posebne slovenske župnije za Slovence v Trstu. Tudi ta zamisel je že vzbudila polemične odmeve za in proti. Oboji so tehtni, vendar se nam zdi, da prinaša ta načrt s seboj velikansko politično nevarnost. S tem bi se namreč Slovenci sami izločili iz splošnega okvira tržaškega življenja in se spravili v isti položaj kakor od zunaj priseljene narodnostne in verske skupnosti, izvirajoče od priseljenih trgovcev, kot Judje, pravoslavni Srbi in Grki, protestantski Nemci in Valdežani, ki imajo vsi svoje posebna svetišča.

Pri vseh prevladujejo danes italijansko govoreči pripadniki, ki se imajo tudi v narodnostnem pogledu za Italijane. Niti lastna cerkev niti različna vera jih torej ni obvarovala pred narodnstno in jezikovno asimilacijo. Zato je zelo dvomljivo, če bi to mogla posebna slovenska župnija in cerkev v Trstu. Bodisi avtomatično bodisi kot refleks in reakcija na tako ločeno župnijo in cerkev bi Slovenci izgubili domačinsko pravico v vseh drugih tržaških cerkvah. Povsod bi jim rekli — ali bi jim lahko rekli: Pojdite v svojo cerkev!

Danes so slovenske maše v mnogih tržaških cerkvah. Ali bi potem še bile in ali bi imeli pravico do njih? Ali pa bi odpadle le zato, ker bi vsi slovenski verniki zahajali v cerkev slovenske župnije? Če pa bi ostale, kolikor Slovencev bi potem zahajalo v cerkev slovenske župnije?

Slovenci v Trstu, bi se na tak način spravili v geto in se izenačili s položajem slovenskih izvesljencev v raznih ameriških mestih, kjer imajo svoje slovenske župnije in cerkve (kot izrazita priseljena narodna skupina).

Za tržaške Slovence se pojavlja s tem velikanski in nevaren problem, ki bi ga bilo treba vsestransko in modro pretehtati, preden bi padla kaka odločitev. Problem je treba pretehtati predvsem tudi s politične plati. Slovenci ne smemo dati svojim someščanom druge narodnosti dobrodošlega izgovora, da smo v mestu večni prišleki kot kaki Judje, Srbi, Grki ali Nemci. Varovati si moramo domačinsko pravico v VSEH tržaških cerkvah, in če nam jo kje odrekajo, si jo

(Dalje na 2. strani)

OD ŠTANDREŽA DO TRSTA

Tragika razlaščanja

Danes, 1. junija poteče rok za predložitev ugovorov k varienti za ljudske in ekonomske gradnje ureditvenega načrta tržaške občine, ki je bila odobrena na eni zadnjih sej občinskega sveta.

Gre za varianto, ki ponovno globoko trga obstoječo gospodarsko, socialno in narodnostno tkivo na področjih Kolonkovca, Sv. Ane, ulice Flavia, naselja Sv. Sergija, Sv. Ivana in Opčin ter se drži načel sodobnih naselitvenih teženj le na dveh področjih starega mesta in na odseku nekdanje pivovarne Dreher. Načelo je bilo sprejeto na pobudo samih načrtovalcev in ob posvetovanju s konzultami ob odobritvi in podrobni razpravi o varianti za javnokoristna področja.

Zadnja varianta je bila sprejeta v veliki naglici ob koncu mandatne dobe brez predhodnega posvetovanja s konzultami in krajevnim prebivalstvom ter pomeni vračanje k stari poti odločanja z vrha in načrtovanja na papirju. Gre torej za grobo kršitev načel soodločanja in demokratičnega posvetovanja, grob raznarodovalni poseg in za izkoriščanje dejstva, da se je občinskemu svetu mandat iztekal, kar je onemogočilo vsakršno seznanjanje na ljudski ravni, z namero, da se omeji odmevnost sklepa.

Kmečka zveza je prevzela pobudo za pripravo ugovorov in seznanila v vprašanjem širšo javnost ter sklicala sestanek na Kolonkovcu, do podobnih sestankov je prišlo na Opčinah, kjer je Društvo jusarskih upravičencev poskrbelo za sestavo skupnega ugovora openskega prebivalstva. Na Opčinah je sklicala javen sestanek tudi krajevna sekcija Slovenske skupnosti, na kateri je prišlo do razčiščenja stališč in proučitve silnic, ki so dovedle do odobritve sklepa v občinskem svetu.

Svetovalec Dolhar je najprej poudaril, da je bila Slovenska skupnost vedno proti razlastitvam, poudaril je še, da je odbor v rokah večine, ki jo sestavljajo demokristjani, socialdemokrati in republikanci ter ob vzdržanju levice in desnice lahko odobri katerikoli sklep. Glas Slovenske skupnosti ni bil v zadnjem delu mandatne dobe ob uresničitvi novih ravnovesij,na katerih je slonelo delovanje manjšinskega odbora, v nobenem primeru odločilen.

Kot smo že omenili, je bil občinski svet dejansko postavljen pred izvršeno dejstvo. Na seji dne 19.4.78 je občinski odbor predložil svetu odločilen dokument za sestavo variante in sicer namenski sklep za izdelavo variante na vseh omenjenih področjih. Tu je padla izbira med odklonilnim glasom demonstrativnega značaja ali pristankom, ki naj bi pogojeval posege, ki bi bili gotovo sprejeti, vsaj v takšni meri, da ne bi prišlo na Kolonkovcu in na Opčinah do gradnje velikih ljudskih hiš IACP. Svet je sprejel Dolharjevo resolucijo, ki je omejevala posege na teh področjih zgolj za gradnjo zadružnih stanovanj in hiš, ki jih lahko gradijo prizadeti lastniki. Prav ta resolucija, je zelo razburila desničarske svetovalce, češ da gre za poskus ohranitve etničnega rezervata slovenskega prebivastva. Namenski sklep je bil sprejet soglasno, zanj so glasovale vse stranke. Od 45 prisotnih je oddalo svoj pristanek 44 svetovalcev z enim vzdržanim.

Občinski odbor je tako lahko poveril izdelavo načrta zunanjim izvedencem, ki so ga pripravili z izredno naglico in ga predložili že 8. maja. Svetovalci so si ga lahko ogledali le nekaj ur pred razpravo in odobritvijo. Sprejeta je bila dodatna resolucija, ki obvezuje tudi prihodnji odbor, da v primerih razlastitve uresniči nagel postopek za izplačilo.

Nova varianta, ki je vsekakor škodljiva in predstavlja nov člen razlaščevalne verige, se je izognila nadaljnji preobrazbi kmetijskih področij ter je v glavnem spremenila zazidalne površine v področja za ekonomske in ljudske gradnje. Vprašanje pa je, če so bila kmetijska področja v ureditvenem načrtu dovolj obsežna.

dalje na 2 strani ■

RADIO TRST A

:: NEDELJA, 4. junija, ob: 8.00 Poročila. 8.15 Dobro jutro. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Nediški zvon. 10.15 Vedri zvoki. 10.30 Šolska prireditev. 11.00 Poročila 11.05 Mladinski oder: »Puška z dimnikom« (Ernest Adamič). 11.35 Nabožna glasba. 12.00 Poročila. 12.15 Glasba po željah. 13.00 Ljudje. 13.20 Poslušajmo spet. 14.00 Poročila. 15.00 Nedeljsko popoldne: Šport in glasba. 19.00 Poročila.

:: PONEDELJEK, 5. junija, ob: 7.00 Poročila 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Pevci. 9.30 S kuhinjo po svetu (Ivana Suhadolc). 9.45 Glasba. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.30 Biti ženska. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča. 12.00 Poslušali boste. 13.00 Poročila. 13«15 Zbori 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Glasba. 15.00 Glasbeni ping-pong, (Ivan Peterlin). 15.30 Poročila. 16.30 Mladi izvajalci. 17.00 Poročila. 17.05 Giulio Viozzi: Allamistakeo. 18.00 Poročila 18.05 Trst in njegove prometne zveze. 18.20 Klasični album. 19.00 Poročila.

:: TOREK, 6. Junija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Glasbena kronika. 9.30 Naši nepoznani znanci (Bruna Pertot) 9.45 Glasba. 10.00 Poročila. 10.05 Oddaja za otroški vrtec. 10.15 Koncert - vmes (10.45 cca): Pisma Marie Isabelle Marenzi. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Zborovska glasba (Antek Seražin). 13.35 Melodije. 14.00 Novice 14.10 Mladina. 14.20 Motivi. 15.30 Poročila. 15.35 Top lestvica. 15.35 (P. Švagelj) 16.30 Čudoviti otroški svet. 17.00 Poročila. 17.05 Sopranistka Nerina Pelizon Fragiacomo. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Slovenski jezik. 18.20 Klasični album. 19.00 Poročila

:: SREDA, 7. junija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Lahka glasba. 9.30 Roža mogota (Irena Žerjal). 9.45 Glasba. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 11.00 Ljudje in dogodki. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča. 12.00 Pričevanja o našem jeziku in naši zgodovini (Pavle Merku). 12.00 Pojmo po naše. 13.00 Poročila. 13.15 Zbori. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Kličite Trst 31065. 15.30 Poročila. 16.30 Otroci pojo. 17.00 Poročila. 17.05 Mladi izvajalci 1720 Glasbena panorama 18.00 Poročila. 17.05 Mladi izvajalci. 17.20 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Recital. 18.25 Klasični album. 19.00 Poročila.

:: ČETRTEK, 8. junija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Vam ugaja jazz 9.30 Mali oglasi. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 11.05 Družina 11.30 Poročila. 11.35 Plošča. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 »Primorska poje«. 13.30 Melodije 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Evergreeni. 15.30 Poročila. 15.35 Kaj je novega v diskoteki (Aleš Valič). 16.30 Odprimo knjigo pravljic. 17.00 Poročila. 17.05 Duo Agostini - Gulli. 17.30 Panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Politična in socialna misel. 18.25 Klasični album. 19.00 Poročila.

:: PETEK, 9. junija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes 7.45 cca): Pravljica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Tuji pevci. 9.30 Iz beležnice Borisa Pahorja. 9.35 Glasba. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 11.05 Rojstna hiša naših velmož (Martin Jevnikar). 11.30 Poročila. 11.35 Plošča 12.00 Opera. 12.45 Enotna rast združevanja. 13.00 Poročila. 13.15 »Primorska poje«. 13.30 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 XY odgovarja. 14.0 Veliki izvajalci. 315.30 Mladi in glasba (Bogdan Kralj). 16.30 Otroški vrtiljak. 17.00 Poročila. 17.05 Skladatelji. 17.30 Panorama. 18.00 Poročila 18.05 Kulturni dogodki.

:: SOBOTA, 10. junija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Motivi. 9.30 Pregovori 9.45 Glasba. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.30 Kulturno pismo. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Ljudske pesmi. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina 14.20 Gremo v kino. 15.00 Tekmujte s Petrom (Peter Cvelbar). 15.30 Poročila. 16.30 Svet okoli nas. 17.00 Poročila. 17.05 Mi in glasba. 17.30 Panorama. 18.00 Poročila. 18.05 »Kralj Ojdip«. Napisal Sofoklej, priredba: Alojz Rebula. 18.45 Vera in naš čas. 19.00

Tragika razlaščanja

(nadaljevanje s 1. strani)

Pa tudi dosedanja zazidalna področja so, kot smo že omenili ob odobritvi prejšnje variante o javnokoristnih poročjih, pogojena od zakona Bucalossi z določitvijo lotizacijskih območij, ki predstavljajo nadaljnjo možnost razlaščanja. Če se lastniki ne odločijo za lotizacijske stroške ali ne prodajo zemljišča večini prizadetih na omenjenih področjih, ki se odločijo za gradnjo, jih občina lahko razlasti in zemljišča proda na dražbi najboljšemu kupcu.

Gre torej za zelo kočljiva vprašanja, s katerimi se mora naša narodnostna skupnost realno in odločno soočati ter zavzeti enotna stališča.

Na prvem mestu v sedanjem trenutku so seveda ugovori glede tipologije in normative pa tudi same pomembnosti in upravičenosti posegov, kar so posamezniki in organizacije že storili. Potrebna je še enotna zavzetost in pritisk na novi občinski svet in odbor s strani vsega in ne zgolj neposredno prizadetega slovenskega prebivalstva. Zavedati pa se moramo, da se bodo podobni posegi po vsej verjetnosti nadaljevali. Skupnost mora torej poskrbeti, da se posluži obstoječe zakonodaje, saj so tudi Slovenci in celo sami prizadeti lastniki potrebni ekonomskih gradenj. Ustanoviti je treba slovenske zadruge, za katere bi morale skrbeti pristojne organizacije.

Naj omenimo, da je tajnik Kmečke zveze omenil možnost, da se vloži glede celotnega problema javnih posegov vloga na evropsko komisijo za človečanske pravice. Če preučimo podatke o razlastitvah na Goriškem in Tržaškem v zadnjih letih, vidimo, da bi utegnil tak pristop biti utemeljen in vsaj delno zaustaviti ropanje slovenske zemlje.

Moramo pa priti do razčiščenja in odkritega enotnega nastopa vseh Slovencev in probleme obravnavati celostno, ne posamično, vplivati na usmeritev v vseh strankah, le tako ne bo prišlo do ureditvenih načrtov goriške občine s Štandrežem vred ali do pritiska, da se uresničijo in čimbolj razširijo področja za ljudske gradnje, brez omejitev za etnično ogrožene predele, kot se je na žalost pripetilo tudi v tržaškem primeru.

M.O.

—o—

Smola ameriškega milijonarja

Izredna smola se drži ameriškega milijonarja Vesca. Kot že priimek pove, je italijanskega rodu. V Združenih državah je prišel v spor z oblastmi zaradi kršitev zakona glede davkov in valut, pa tudi zato, ker je dal nezakonit prispevek 200.000 dolarjev za volivni fond bivšega predsednika Nixona, ki pa je moral, kot znano, predčasno odstopiti in pri tem je prišla na dan tudi ta nezakonitost. Vesco se je umaknil pred komplikacijami z ameriškim sodstvom v Costarico in upal dobiti tamkajšnje državljanstvo. Pet let je pridno podkupoval bivšega predsednika republike in druge visoke funkcionarje ter jih z milijonskimi vsotami podpiral proti njihovim nasprotnikom. Tako so res onemogočili njegovo izročitev ameriškim oblastem.

Toda v hipu, ko bi bil moral po petih letih dobiti costaricansko državljanstvo, je dotedanji predsednik pri volitvah nepričakovano pogorel, novi predsednik pa se je takoj maščeval nad Vescom. Prvi njegov predsedniški ukrep je bil ta, da je preprečil podelitev državljanstva Vescu in ukazal, da mora zapustiti državo. Vesco blodi zdaj okrog in išče državo, ki bi ga sprejela in kjer bi mogel najhitreje dobiti državljanstvo. Tolaži ga to, da kljub vsemu zapravljanju denarja z neuspešnim podkupovanjem še vedno ni revež. Ostal mu je namreč še kar lep kup na čuden način pridobljenih milijonov.

Ali si Slovenci res lahko privoščimo...

(nadaljevanje s 1. strani)

moramo v imenu krščanskih in državljanskih pravic priboriti. Ni nam je mogoče odrekati. Tržaške cerkve smo pomagali finančno in z delom graditi tudi Slovenci, kajti nikjer ni bilo rečeno, da so namenjene samo italijanskim vernikom in da so zanje dobrodošli samo prispevki italijanskih vernikov. In razen tega se ne sme pozabiti, da so bile številne teh cerkva nekdaj sredi slovenskega prebivavstva in okolja in je v njih daleč prevladovala — če ni bila sploh edina — slovenska služba božja ter so v njih obhajali maše slovenski duhovniki za slovenske vernike. Tako je bilo s cerkvami v Barkovljah, Rojanu, pri Sv. Ivanu, pri Sv. Jakobu, v Škednju in še kje. Danes v vseh prevladuje služba božja v italijanskem jeziku, ne zato, ker bi bili slovenščino iz njih enostavno pregnali, ampak ker se je delež Slovencev med prebivavstvom zaradi asimilacije in priseljevanja Italijanov v tiste dele mesta silovito zmanjšal. Ali se ne bi čez eno ali dve generaciji tudi novi cerkvi pri Sv. Jakobu in v Domju znašli v skoro čisto poitalijančenem okolju in bi prešli v roke italijanskih vernikov in duhovnikov? Menimo, da je to zelo verjetno. Razen tega je znano, da je slovenskih duhovnikov na Tržaškem premalo so v glavnem že ostareli in bolehni, predvsem pa preobremenjeni. Ali gradnja dveh cerkva ni prehud napor za te duhovnike? In če obnemorejo sredi gradnje — bodo njihovi nasledniki gos tej nalogi, ki zahteva velik talent za finančne zadeve, podjetnost in zdravje? Ali taka gradnja ne bo odvračala naših duhovnikov od nujnejših nalog, dela z ljudmi?

Tržaški Slovenci imamo, po našem mnenju, mnogo nujnejših in hujših problemov, kot je gradnja novih cerkva. Sicer pa naj se o tem izrazi naša javnost. O tem bi morala steči olikana, a odkrita in javna diskusija v tržaški slovenski katoliški skupnosti.

fj

Razgovor s prof. A. Lokarjem, nosilcem kandidatne liste SSk v Trstu

S področja znanosti, v aktivno politiko

Nosilec kandidatne liste Slovenske skupnosti za občinske volitve v Trstu je univerzitetni profesor Aleš Lokar. Dosedanji predstavnik Slovenske skupnosti v tržaškem občinskem svetu dr. Rafko Dolhar se je po dveh mandatih odpovedal kandidaturi, tako da se bo laže posvečal — tako smo trdno prepričani — organizacijskemu delu v stranki.

Prof. Aleš Lokar je že znan v slovenski zamejski javnosti, saj se je s svojim delom uveljavil zlasti na znanstvenem in kulturnem področju. Že nekaj let je član izvršnega odbora Slovenske skupnosti v Trstu in je član njenega političnega tajništva. Po poklicu je vseučiliški profesor in predava blagoznanstvo na ekonomski fakulteti univerze v Urbinu. Prej je bil asistent na inštitutu za blagoznanstvo ekonomske fakultete univerze v Trstu. Obiskoval je slovensko trgovsko akademijo v Trstu in je nato kot privatist maturiral na slovenski realni gimnaziji, pozneje pa je diplomiral iz kemije na tržaški univerzi. Star je 42 let in stanuje v Barkovljah.

Že nekaj let si v aktivni politiki, kar je prav gotovo posledica dejstva, da si se prej na znanstveni ravni dolgo ukvarjal z manjšinsko problematiko. Kaj bi v tej zvezi povedal?

Leta 1973 me je tedanji predsednik tržaške pokrajine dr. Zanetti, s katerim sva bila kolega na tržaški univerzi, povabil, da bi pristopil k delu za organizacijo mednarodne manjšinske konference v Trstu. Tu sem se precej udejstvoval tako v organizacijskem kot v strogo znanstvenem pogledu. Skupaj s prof. Klemenčičem iz Ljubljane in prof. Strassoldom s tržaške univerze sem izdelal uvodni referat za družbeno-gospodarsko sekcijo manjšinske konference, katerega sem tudi prebral v slovenščini na uvodnem zasedanju. Bilo je to tudi iz znanstvenega vidika novo delo, ki je odprlo celo vrsto vprašanj o družbeno-gospodarskih vidikih manjšinske problematike. K temu delu sem pritegnil tudi znanega slovenskega strokovnjaka, ekonomista prof. Hočevarja z univerze v New Orleansu v Združenih državah, ki je nato imel enega od treh sklepnih referatov na konferenci. Z delom, ki ga je tedaj začel, se je prof. Hočevar precej uveljavil v mednarodnih znanstvenih krogih in je bil nato vabljen na podobne konference v Kanado in druge države, tako da je danes eden svetovnih strokovnjakov na tem področju. Mi pa smo izdelali precej jasno strategijo o družbeno-gospodarski problematiki slovenske manjšine v Italiji. Žal je večji del tega gradiva še v objavi, ki se je zavlekla iz različnih razlogov. Podobno usodo je doživelo tudi gradivo z družbeno-gospodarskega simpozija, ki ga je organiziral Slovenski raziskovalni institut iz Trsta leta 1976.

V aktivno politiko si torej stopil, potem ko si že imel za seboj veliko izkušenj na znanstvenem področju. Kako je prišlo do tega tvojega koraka?

Vanjo me je pritegnil prijateljski krog v okviru Slovenske skupnosti, ko sem v razgovorih začutil potrebo, da bi se načela, ki so bila prej izdelana v teoretičnem pogledu, uresničila v praksi.

Ali se ti ne zdi, da je teorijo težko uresničevati v praksi?

To zmeraj in na vseh področjih, posebej pa še na področju manjšinske problematike, kjer imamo opraviti z razmerji moči med družbenimi dejavniki. Manjšina pa je v pogledu družbene moči že po naravi stvari handikapirana, ker je bistvo manjšine prav njena relativna družbena moč.

Ti si tudi publicist, saj si med drugim glavni urednik revije »Most«. Kdaj si se začel baviti s publicistiko? To vprašanje se mi zdi tembolj zanimivo glede na sorazmerno majhno število ljudi, ki v zamejstvu čutijo potrebo, da s pisano besedo posegajo v dogajanje.

»Most« je začela izdajati manjša skupina prijateljev proti koncu leta 1963. To smo bili predvsem: Lev Detela, Vladimir Vremec in jaz. Pri prvi številki je sodeloval tudi Vinko Beličič, pozneje Alojz Rebula, Marjan Rožanc in Taras Kermauner. Nekateri so se pozneje od revije oddaljili, drugi so ostali samo zunanji sodelavci, tako da sva v zadnjih letih nosila glavno breme Vladimir Vremec in jaz. To breme je precejšnje, ker je revija v zadnjih letih dvojezična. Spričo novih poklicnih obveznosti zanjo nimamo prav dosti časa, izdajamo jo pa le, čeprav nekoliko neredno in pravkar je v tisku nova številka.

S kakšnimi občutki si sprejel kandidaturo na listi Slovenske skupnosti za občinske volitve v Trstu in kakšni so tvoji načrti?

Kot si lahko predstavljaš, sem spričo mnogih in raznolikih obveznosti kandidaturo sprejel z mešanimi občutki, čeprav upam, da om glede na moje prejšnje udejstvovanje na znanstvenem proučevanju manjšinske problematike koristil našim ljudem pri izbojevanju njihovih pravic, kar je v sodobnem svetu vedno bolj zapleteno, istočasno pa pomagal v Trstu še nadalje poglabljati ozračje sodelovanja in dobrih sosedskih odnosov.

—o—

Prof. Aleš Lokar se torej pripravlja na upravno-politično delovanje, potem ko si je pridobil bogate izkušnje na znanstvenem področju, kar je gotovo jamstvo, da bo znal učinkovito zagovarjati splošne slovenske interese v občinskem svetu. Želimo mu seveda mnogo uspehov.

dl

—o—

KANDIDATNA LISTA SLOVENSKE SKUPNOSTI ZA DEŽELNE VOLITVE
OKROŽJE TRST

DRAGO ŠTOKA, dosedanji deželni svetovalec
ANDREJ BRATUŽ, ravnatelj
GRADIMIR GRADNIK, vinogradnik
VINKO OZBIČ, uradnik
RAFKO DOLHAR, zdravnik
ZORKO HAREJ, uradnik
ALOJZ DEBELIS, kmetovalec
ALOJZ TUL, profesor
MARIO MAVER, uradnik
UBALD VRABEC, skladatelj
MAJDA CIBIC-CERGOL, profesorica
MILAN SOSIČ, inženir
IVO KRALJ, delavec
BORIS GOMBAČ, sindikalist
LADI REBULA, uslužbenec

ČUDEN POJAV V ZDA

Ameriški tisk je opozoril zadnji čas na čuden pojav, ki si ga celo sociologi težko razložijo: prvič, odkar se vodijo statistike o tem, se je namreč zgodilo, da se je rodilo pri črnskem prebivalstvu Združenih držav več nezakonskih kot zakonskih otrok. Število nezakonskih otrok je doseglo 51 odstotkov. Med nezakonskimi materami je mnogo mladostnic kot vedno, novo pa je to, da živi mnogo parov skupaj in imajo otroke, ne da bi bili poročeni. Z največjo lahkoto se tudi razidejo in to ustvarja za take matere hude probleme — ostanejo pač navadno brez vsakih alimentov, ker se moški ne brigajo za svoje očetovske dolžnosti ali za usodo ženske, ki so jo zapustili. Velika večina takih mater je zato odvisna od javnega socialnega skrbstva, kar povzroča spet nove probleme proračunom lokalnih uprav oziroma socialnemu skrbstvu.

Narašča pa število nezakonskih otrok tudi pri belem prebivavstvu Združenih držav, iz podobnih vzrokov. Mnogi pari živijo skupaj, ne da bi se poročili, pa tudi mnoge mladostnice postanejo že zgodaj matere, ne da bi razumele, kaj šele upoštevale, kakšne probleme prinaša to s seboj. Tudi med belimi nezakonskimi materami je mnogo takih, ki so potrebne socialne pomoči.

Razvoj je torej ravno obraten, kot so pričakovali iznajditelji tablete proti spočetju, in tisti, ki so jo začeli masovno izdelovati in priporočati. Sociologi in drugi strokovnjaki za družbene in populacijske probleme pripisujejo tak razvoj propadanju vrednot, med katerimi so moč volje, vzdržnost in spoštovanje zakonske zveze. Zaradi splošnega upada spolne in javne morale si mladi ljudje, zlasti dekleta, ne delajo nobenih

(Dalje na 7. strani)

Nabrežina:

Zakaj se občina tako zavzema za ljudske gradnje?

Prejšnji petek se je zadnjič pred deželnimi volitvami sestal devinsko-nabrežinski občinski svet, da sklepa o nekaterih »nujnih« vprašanjih vsaj za vsedržavne italijanske stranke, ki imajo svoje predstavnike v občinskem svetu. Zakaj je pravzaprav šlo? Občinski odbor je po sporazumu s KD in proti volji SSk na vrat na nos sklenil poveriti tehnikom izdelavo načrta za določitev področij, namenjenih ljudskim gradnjam, kot to predvideva zakon 167. SSk se je temu odločno uprla, ker vidi v tem ponovno nevarnost raznarodovanja in tokrat s pomočjo razlastitev; drugič zakon ne obvezuje občin izpod 20.000 prebivalcev, kot je nabrežinska, da bi izdelale take načrte; nadalje ne obstaja nikako jamstvo, da se ne bi tega zakona posluževali tujci, ki bodo med drugim še bolj obremenjevali že tako skromne socialne infrastrukture, in končno se s temi načrti nikakor ne rešijo upravičene zahteve prebivavcev kraških vari, katerim je onemogočen naravni razvoj.

Vse to je poudaril predstavnik SSk, medtem ko so vsi ostali od KD preko PSI, PSDI do KPI zagovarjali sklep pred publiko (med katero ni bilo domačinov, če izvzamemo dva odbornika sekcije SSk), ki je, kot kaže, predstavljala dve ali celo več zadrug, ki bodo lahko zelo ugodno zidale na razlaščeni zemlji domačinov.

Pred glasovanjem se je zgodilo nekaj čudnega, ko župan ni dal besede načelniku skupine SSk za glasovalno izjavo. To se je verjetno zgodilo prvič v zgodovini nabrežinske občine, saj župan ni le kršil pravilnika, ampak tudi pokazal čuden odnos do demokratične dialektike. Zaradi tega sta svetovalca SSk v znak protesta zapustila sejo.

Naj omenimo, da je ob začetku seje župan prebral resolucijo, ki jo je predložila SSk in ki zadeva urbanistična vprašanja ter obvezuje odbor, da čimprej pripravi novo varianto splošnega regulacijskega načrta. Ta naj upošteva resnične koristi domačinov, naj zmanjša gradbeno dejavnost in naj pri predvidenem turističnem razvoju ne zapostavlja zgornjega dela občine v korist spodnjega. Tudi ta resolucija ni šla v razpravo, ker so vsi, razen seveda SSk, izjavili, da niso pripravljeni na razpravo o urbanistiki, čeprav je ta točka že dobro leto na dnevnem redu. Vtis smo imeli, da se nihče ni hotel jasno izreči o veliki krivici, ki nam jo je naredila deželna uprava, ko je popolnoma spremenila vsebino regulacijskega načrta, seveda na škodo naravnega razvoja domačinov.

n. k.

—o—

SLOVESNOST OB POIMENOVANJU ŠOLE PO VIRGILU ŠČEKU

V nedeljo, 4. junija, bo v Nabrežini slovesnost, na kateri bodo tamkajšnjo slovensko osnovno šolo poimenovali po Virgilu Ščeku. O liku zaslužnega slovenskega primorskega politika, organizatorja in publicista ter duhovnika bo spregovoril dr. Milko Matičetov, znani etnograf in sodelavec Slovenske akademije znanosti in umetnosti iz Ljubljane. Ob tej priložnosti bodo odkrili kamniti profil Virgila Ščeka, ki ga je sklesal mojster Milan Pertot. Na slovesnosti bodo nastopili učenci domače osnovne šole, pevski zbor »Kraški slavček«, pevski zbor PD »Igo Gruden« iz Nabrežine in domača godba na pihala.

Slovesnost se bo začela ob 17. uri.

Srednja šola »Fran Erjavec« v Rojanu vabi na

ZAKLJUČNO ŠOLSKO PRIREDITEV

ki bo v nedeljo, 4. junija, ob 18. uri v Marijinem domu v Rojanu.

Nastopili bodo:

šolski pevski zbor; šolski glasbeni ansambel; igralska skupina z mladinsko igro v treh dejanjih:

PRIGODE TOMA SAWYERJA

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

DARIO FO:

SEDMA ZAPOVED: KRADI MALO MANJ
(Settimo: ruba un po' meno)
komedija v dveh dejanjih

Režija: JOŽE BABIČ

Premiera:

V petek, 2. junija ob 20.30 - Abonma red A - premierski - Abonma red J

Ponovitve:

V soboto, 3. junija ob 20.30 - Abonma red B - prva sobota po premieri

v nedeljo, 4. junija ob 16. uri - Abonma red C - prva nedelja po premieri

v sredo, 7. junija ob 17. uri - Abonma red H in abonma red I

v soboto, 10. junija ob 20.30 - Abonma red F - sindikalni

v nedeljo, 11. junija ob 16. uri - Abonma red G - popoldanski - predstava na dan praznika.

10-LETNICA PEVSKEGA UDEJSTVOVANJA

PD »Igo Gruden iz Nabrežine bo v soboto, 3. t.m., obhajalo 10-letnico obnovitve pevskega zbora. Na sporedu je koncert ženskega, mešanega in moškega zbora, ki jih vodi prof. Sergij Radović.

V soboto, 27. maja, je v društveni dvorani pisatelj Boris Pahor predstavil svoj novi roman »Spopad s pomladjo«. Na začetku je pianistka Verenka Terčelj zares mojstrsko izvedla Chopinovo balado štev. 4 v F molu.

KANDIDATNA LISTA SLEVENSKE SKUPNOSTI ZA TRŽAŠKI OBČINSKI SVET

1) Aleš LOKAR, univerzitetni profesor
2) Ninko ČERNIC, profesor
3) Marjan JEVNIKAR, inženir
4) Boris ARTAČ, študent
5) Marino AŽMAN, trgovski potnik
6) Marjan BAJC, uradnik
7) Vladimir BAK (neodvisen), trgovec
8) Marija BESEDNJAK, učiteljica
9) Gabrijela BEVILACQUA, študentka
10) Nadja BIRSA por. DOLHAR, gospodinja
11) Marija BRECELJ, študentka
12) Bojan BREZIGAR, časnikar
13) Bogdan KRALJ, študent
14) Milko ČIBIČ, kmetovalec
15) Boris KURET, komercialist
16) Alojz DEBELIS, kmetovalec
17) Eva FIČUR, študentka
18) Jožko GERDOL, radijski napovedovalec
19) Silvana GLAVIČ, študentka
20 Karel GRGIČ, inženir
21) Nadja HRVATIN, uradnica
22) Magda JEVNIKAR, študentka
23) Evelina JEZA por. VIDAU, učiteljica
24) Aleksander KOROŠIČ, uradnik
25) Bruno KUK, železničar
26) Mirjam LEVSTIK, študentka
27) Stojan LISJAK (neodvisen), trgovec
28) Marko LUPINC, študent
29) Nadja MAGANJA, študentka
30) Nives MAGANJA por. HROVATIN, uradnica
31) Ignac MARC, upokojenec
32) Franc MLJAČ, uradnik
33) Vinko MILIČ, zdravnik
34) Marcel NADLIŠEK, trgovec
35) Marta MUŽINA, kmetovalka
36) Vinko OZBIČ, uradnik
37) Pavel PAVLICA, zobozdravnik
38) Danilo PERTOT, uradnik
39) Anka PETERLIN, študentka
40) Tanja PRINČIČ por. MAMOLO, univerzitetna asistentka
41) Helena PRELC
42) Radoslava PREMRL por. PAHOR, učiteljica
43) Liča ROTH por. PAHOR, profesorica
44) Milko SEDMAK, uradnik
45) Mario SEDMAK, fotograf
46) Adriana SELJ, uradnica
47) Tomaž SIMČIČ, študent
48) Stanko SKRINJAR, ravnatelj
49) Boris SLAMA, kemijski delavec
50) Milan SOSIČ, inženir
51) Milojka SOSIČ por. OPERTI, učiteljica
52) Milan STARC, zdravnik
53) Peter Starc, študent
54) Alojzija ŠTRAJN por. MOZETIČ, gospodinja
55) Marinka THEUERSCHUH p. PIŠČANC, igralka
56) Ubald VRABEC, skladatelj
57) Alberta VREMEC, uradnica
58) Milan VREMEC, uradnik
59) Dario ŽERJAL, delavec
60) Mara ŽERJAL, študentka

—o—

V petek, 9. junija, ob 20.30 v gledališču »France Prešeren« v BOLJUNCU (abonma sobotni in nedeljski)

DARIO FO:
SEDMA ZAPOVED: KRADI MALO MANJ
komedija v dveh dejanjih

Revizija regulacijskega načrta

Regulacijski načrt Gorice, ki ga je pripravil arh. Piccinato pred desetimi leti, ne ustreza več potrebam goriškega mesta, ker so se nekatera tedanja predvidevanja izkazala za neuresničljiva in ker je Gorica v zadnjih desetih letih brez dvoma doživela določen razvoj in razmah, in to zlasti še po ratifikaciji osimskih sporazumov. Mesto se je razvilo do take mere, da so v tem trenutku potrebne določene spremembe, ki utegnejo dati mestu tisto vlogo, ki bi jo moralo po svoji legi in politično-gospodarski teži tudi imeti. Zato je občinski svet pred dobrim letom sklenil, da je nujna revizija regulacijskega načrta, saj gre za urbanistični instrument, ki ureja razvoj mesta in določa smernice za vsa važnejša področja. Revizijo bo pripravil inž. Costa iz Trsta.

Občinska uprava je tokrat ubrala novo pot, v smislu, da je zainteresirala vse prebivalstvo, in sicer preko posvetovanj z rajonskimi sveti; imenovana je bila tudi posvetovalna komisija za revizijo regulacijskega načrta. Posvetovanja so se izkazala sicer potrebna, toda mislimo, da niso dala zaželenih rezultatov. Kar nam je sicer znano, niso bili mnenja teh teles dosti upoštevana; prišlo je tudi do ostrih stališč, saj so se na primer predstavniki arhitektov, inženirjev in geometrov celo odpovedali sodelovanju v okviru posvetovalne komisije, ker so menili, da je njihova vloga v tem organu čisto brezpomembna. Prav tako so se tudi odnosi nekaterih rajonskih svetov zaostrili, ker njihova mnenja niso bila upoštevana, tako da je danes pravzaprav zelo malo jasno, kakšne so izbire, ki jih bo nakazala ta revizija. Zdi se, da so določena trenja tudi v samem občinskem odboru, ki ga sestavljajo demokristjani, socialdemokrati in republikanci.

Nujno je, da v kratkih obrisih nakažemo vsaj važnejše spremembe, ki jih bo revizija po vsej verjetnosti predvidevala. Predvsem se zniža naselitvena zmogljivost od 80.000 na 60.000, saj se je prebivalstvo Gorice v zadnjih desetih letih zvišalo le za nekaj sto ljudi; v tem smislu ni bilo podvojenega števila, kot je predvideval regulacijski načrt Piccinato. Verjetno se bodo znižali zazidalni indeksi, kar pomeni, da bo potrebna večja površina za stanovanja. Za ljudska stanovanja se predvideva, da bodo določili 13 novih lokacij, predvsem v starem delu mesta in tudi v nekaterih vaseh, kot na primer v Podgori in v Pevmi, kar predstavlja novost in tudi nevarnost, da se bodo v teh vaseh naselili naseljenci in ne domači ljudje. Za slovensko narodno skupnost to ne bo predstavljalo pozitivne rešitve, ker se bo slovenska zemlja ponovno skrčila, potem ko že vsa povojna leta lahko beležimo vztrajno in sistematično ožanje slovenske površine v Štandrežu. Na žalost moramo ugotoviti, da so že odobreni novi posegi za odvzem štandreške zemlje, saj je tudi v načrtu gradnja tovornega postajališča in obmejne postaje. Vsi protesti nič ne zaležejo; imamo vtis, da se tu skuša popolnoma uničiti slovensko vas, kljub spreminjevalnim predlogom, ki so jih dali rajonski svet, konzulta za slovenska vprašanja v goriški občini in tudi Slovenska skupnost, ki je že večkrat zahtevala politična jamstva v tej zadevi.

Omeniti je treba tudi predlog slovenske občinske konzulte glede lokacije slovenskih šol v južnem delu mesta. V bližini ulice Puccini je na razpolago zemljišče, ki bi ustrezalo temu načrtu. Gre za šolski center, kjer naj bi bile zgrajene slovenske šole vseh stopenj, od osnovne do višjih, razen strokovnega zavoda za trgovino, za katerega je že določeno zemljišče v ulici Campi, v severnem delu mesta.

V osnutku revizije ima važno vlogo tudi cestno omrežje, za katero sta predvideni dve široki cesti, vzhodna in zahodna vpadnica. Obe sta začrtani po obdelanih poljih in sta očitno preširoki, vse to daje preprostemu človeku vtis velikopoteznih načrtov, ki se ob praktični izvedbi izkažejo pogostokrat za nepotrebne.

Govori se, da bo projektant predložil revizijo v odobritev občinskemu svetu v bližnji prihodnosti. Ne poznamo natančnih sprememb, ki jih bo revizija predvidevala in zato je skoraj nemogoče ugotoviti, kakšno bo zadržanje posameznih strank. Vtis pa imamo, da bo odobritev tega dokumenta nelahka zadeva.

SPOMENIK LOJZETU BRATUŽU

Na pobudo in po prizadevanjih Kluba starih goriških študentov bodo v nedeljo, 11. januarja, slovesno odkrili na Erjavčevi cesti v Novi Gorici bronasti kip Lojzeta Bratuža, ki je delo kiparja Negovana Nemca. Klub starih goriških študentov nadaljuje torej s svojim kulturnim poslanstvom in se je tokrat odločil, da postavi trajen spomenik skladatelju Lojzetu Bratužu, simbolu trpljenja goriških Slovencev za časa fašistične strahovlade, saj je sam postal njena žrtev.

Slavnostni govornik bo dr. Joža Vilfan. Na slovesnosti bodo sodelovali mešani pevski zbor »L. Bratuž« iz Gorice, Sovodenjski nonet in gimnazijski zbor iz Nove Gorice. Nastopil bo tudi član SSG Stane Raztresen.

Slovesnost se bo začela ob 10. uri po jugoslovanskem času.

Z DRUGE STRANI MEJE

Še ena Vodopivčeva proslava

V nedeljo, 21. maja, je bila na Mirenskem Gradu proslava v počastitev 100-letnice rojstva duhovnika in skladatelja Vinka Vodopivca, ki so jo priredili cerkveni pevski zbori z goriškega pastoralnega področja (novogoriška in dornberška dekanija). Nastopili so pevski zbori iz frančiškanske župnije na Kapeli (Nova Gorica), iz Branika, Bukovice, Vrtojbe in Mirna, ki so izvajali izključno Vodopivčeve skladbe.

Uvodoma je spregovoril župnik v Vrtojbi Jožko Kragelj, zbiratelj, hranitelj in preučevalec Vodopivčeve zapuščine. Ta je v preddverju cerkve na Gradu pripravil tudi razstavo, ki je z dokumenti, rokopisi, tiskanimi notnimi izdajami, fotografijami in z osebnimi predmeti vsestrasnko ponazorila bogato Vodopivčevo ustvarjalnost. Jožko Kragelj je v krajšem uvodnem govoru osvetlil človeško in umetniško podobo skladatelja Vodopivca. Prvi je nastopil številni mešani zbor s Kapele, ki je poslušalce prijetno presenetil z izvedbo zahtevne in dokaj neznane Vodopivčeve skladbe, himne v čast sv. Frančišku. Zbor iz Branika je pel v mešani sestavi, zbor iz Bukovice pa samo v ženski. Vrtojbenski pevci so dve pesmi zapeli v mešani sestavi, eno pa v moški (znano velikonočno »Terra tremuit«). Zadnji je pel mešani cerkveni zbor iz Mirna, ki je svoj nastop sklenil z mogočno velikonočno pesmijo »Zapoj veselo, o kristjan«. Ob zaključku pevske proslave so stopili v prezbiterij vsi člani nastopajočih zborov in pod vodstvom Jožka Kraglja izvajali pesem »Najvišji, vsemogočni Bog«.

Proslavi je sledila maša, med katero so na koru prepevali združeni pevski zbori spet samo Vodopivčeve skladbe. Somaševanje je vodil mirenski rojak, lazarist Jurij Devetak, zborom je dirigiral mirenski orga-

(Dalje na 7. strani)

Nezaslišana prepoved

Na povabilo Sekretariata za šolstvo iz Slovenije bi se moral vršiti poučni izlet 40 učencev nižje srednje šole »Ivan Trinko« v dneh od 26. do 28. maja. Vse je že bilo do podrobnosti pripravljeno, toda zadnji trenutek (24 ur pred odhodom) je prišlo telefonsko sporočilo, da dijaki ne smejo na izlet. Odgovorne oblasti niso smatrale za vredno, da bi utemeljile svojo odločitev. Je tudi razumljivo, da niso poslale pismenega sporočila.

O vzrokih te odločitve se da samo ugibati. Največja verjetnost je, da gre šolsko leto h koncu in da zato ni primerno prirejati izletov v tem času. Vsekakor je to kar čudna »ovira«, če pomislimo na vse bolj ali manj posrečene pobude italijanskih šol prav v maju. A ne da bo poučni izlet srednje šole »I. Trinko« kvaril ugled in uspešnost državnih šol v Italiji? In zakaj je dovoljenje prišlo za slovenske šole iz Trsta? Komu je podobna ta dvojna mera.

Zdi se, da marsikoga motijo stiki z matično domovino kljub vsem lepim besedam o najbolj odprti meji, o kulturni izmenjavi in o odkritem sodelovanju. Stvari se prav na tem področju ponovno zaostrujejo; to vsekakor ni v ponos italijanskim oblastem, ki nas še vedno delijo v kategorije in ustvarjajo tisto ozračje malodušja in nezadovoljstva, ki smo upali, da bo izginilo po podpisu osimskih sporazumov. Zato se vsa naša javnost čuti prizadeta in prikrajšana, naši učenci pa globoko razočarani.

Obtožujoč dokument o odtujevanju slovenske zemlje

Združenje jusarskih upravičencev za Občine in Bane nam je poslalo v objavo prepis ugovora, ki so ga sestavili v zvezi s sklepom tržaškega občinskega sveta, ki se tiče določitve načrta za gradnjo ljudskih hiš na Občinah. Ugovor objavljamo v celoti, ker ga smatramo za pomemben dokument, ki dokazuje postopno, a nezadržno odtujevanje slovenskega narodnostnega ozemlja na Tržaškem.

(Ured.)

Člani Združenja jusarskih upravičencev za Občine - Bane, zbrani na sestankih dne 22. in 25. maja 1978, so proučili odločbo občinskega sveta št. 386 z dne 8. maja 1978 — Piano di Zona PEEP — L. 167*1962 in L. 865/1971 načrta za gradnjo ljudskih stanovanj na Občinah ter ugotovili sledeče:

V dobi Marije Terezije okrog leta 1790 - 1820 je naša vas imela skupnih zemljišč, pretežno pašnikov in gozdov nad 10,000.000 kv. m. Vdobi okrog leta 1830 - 1850 si je tržaška občina brezpravno prisvojila z izgovorom za pogozdovanje okrog 6,000.000 kv. m. Na protest vaščanov je občina takrat sklenila, da bodo jusarski upravičenci na Občinah še naprej uživali dobrine pašnikov in gozdov, kar tudi so.

Ko so leta 1822 oblasti pripravile zemljiški kataster na Tržaškem, je vas Občine imela katastrsko in sodnijsko potrjenih skupnih zemljišč 4,074.782 kv. m.

Občine so dale za splošno javno korist tržaške občine naslednje: Leta 1900 si je tržaška občina v drugo brezpravno prisvojila za pogozdovanje okrog 1,500.000 kv. m.

Takrat je nastal spor zaradi skupnih zemljišč med vaščani in tržaško občino. Vaščani so sodnijsko postopali, kot je razvidno iz dokumentov tržaške sodnije (katalog. VI. št. 1654 z dne 16. novembra 1905).

Pozneje so razlastili v razne namene in potrebe še:

Leta 1915 za potrebe železnice, 50.000 kv. metrov.

Leta 1946 in leta 1955 za hiše za ameriške vojake in za hiše istrskih beguncev 200.000 kv. m. Leta 1947 za novo trbižko cesto 20.000 kv. m. Leta 1955 in 1965 za naftovod in plinovod 100.000 kv. m. Leta 1950 do leta 1975 za razno: policijske kasarne, klavnico, odsek mestne čistoče, ceste in igrišča 50.000 kv. m. Od leta 1935 do leta 1970 pa je tržaška občina prodala in denar neracionalno potrošila 60.000 kv. m.

Od skupnih zemljišč so torej razlastili skupno 480.000 kv. m.

Zasebna obdelovalna in zazidalna zemljišča:

Leta 1925 za strelišče na Občinah 20.000 kv. m.
Leta 1927 za stanovanja vojaških oseb 10.000 kv. m.
Leta 1939 za vojaške kasarne 120.000 kv.m.
Leta 1947 za novo trbižko cesto 20.000 kv. m.
Leta 1947 za vojaško igrišče 20.000 kv. m.
Leta 1946 za begunske barake 20.000 kv. m.
Leta 1954 za begunske hiše 40.000 kv. m.
Leta 1970 za novo pokopališče 115.000 kv. m.
Zasebnih zemljišč skupaj 365.000 kv. m.

Od leta 1970 do leta 1978 pa je tržaška občina na novo zasegla in tudi že odmerila za ljudska stanovanja in za potrebe hitrih cest nova skupna in zasebna zemljišča na Občinah za okrog 1,000.000 kv. m. Skupaj obeh vrst zemljišč za 3,345.000 kv. m.

Vas Občine je v zadnjih 60 letih dovolj prispevala z razlaščenimi zemljišči za splošno javno korist tržaške občine.

Združenje jusarskih upravičencev za Občine - Bane je mnenja, da je dovolj prispevalo z zemljišči in vidi v najavljenem razlaščanju nov poseg na škodo domačinov in v splošno škodo slovenske narodne manjšine, ki je tudi v očitnem nasprotju z določili osimskega sporazuma glede zaščite slovenske manjšine. Zato predlaga, da tržaška občina v splošnem interesu delavcev in uradnikov ne naseljuje novih ljudi na oddaljeno periferijo mesta po nepotrebnem, kjer ni šol, vrtcev, drugih uslug in niti ne delovnih mest. Sedanje šole in vrtci na Občinah nimajo dovolj prostora za današnje potrebe in prav zaradi tega je v letih 1977-78 bilo zavrnjenih 12 slovenskih otrok.

Zemljišča, ki naj bi jih razlastili z novim načrtom za gradnjo ljudskih hiš, so jih do sedaj družine varovale zato, ker so nekateri od njih živeli, drugi pa so jih hranili za bodoče potrebe svoje družine. Prav to je pravi vzrok, da so ostala zemljišča do danes neprodana ali pa nezazidana. aZto predlagamo, da se ta zemljišča ne odvzamejo lastnikom.

Občinska uprava naj preuredi in izboljša v ta namen stari del mesta, da ne bi jedro mesta še naprej propadalo in osiromašilo tako glede poseljenosti in gospodarske dejavnosti v tem delu mesta.

Združenje zahteva obenem, naj občinska uprava prepreči, da področje Občin postane nepregledna in neurejena periferija neke vrste spalnic.

V primeru neovrgljive potrebe zidanja novih ljudskih stanovanj predlaga ,da tržaška občina uporabi prosta skupna zemljišča. V vsakem slučaju pa naj občina zmanjša zazidalni indeks in obseg zemljišč, zato naj pripravi novo varianto.

Občinska uprava naj za vsako odločitev glede lokacij področij za ljudske hiše predloži v predhodno preučitev in odločitev krajevni konzulti. Združenje je to že zahtevalo od občinske uprave s svojim pismom od 12. VI. 1976, ki pa zahteve ni upoštevala.

Z istim pismom in pod istim datumom pod točko 1 je Združenje prosilo občinsko upravo, ki je Občinam dodelila 8000 kv. m. z emljišča za novo pokopališče, zasegla pa ga je 115.000 kv. m., da neizkoriščeni del teh zemljišč osvobodi vinkulacije in jih vrne lastnikom. Občinska uprava do danes ni ničesar storila, še manj pa povedala, kaj misli storiti s preostalim delom vinkuliranih zemljišč.

V istem pismu in pod istim datumom je Združenje tudi prosilo, da se novo pokopališče uredi na skupnem zemljišču in ne na zasebnem, pa tudi tega občinska uprava ni upoštevala.

Iz zgoraj navedenega vidi v odločitvi občinske uprave glede pokopališča očiten namen razlaščanja zasebnih zemljišč na škodo domačinov in slovenske narodne skupnosti.

Tržaška občina in njeni meščani si predstavljajo svojo zgornjo okolico, na primer Občine, kot rezervat za svoje potrebe, nasprotno pa je gluha za potrebe vasi na primer: šolski prostori za povečanje učilnic, prepotreben vrtec, asfaltiranje stranskih ulic in že 15 let staro vprašanje pokopališča. Izbrana lokacija novega pokopališča je v zvezi z novo načrtovano mednarodno cono na Krasu še danes v napoto.

Združenje bo v najkrajšem času naknadno dostavilo občinski upravi vso z ugovorom povezano tehnično dokumentacijo. Združenje jusarskih upravičencev za Občine - Bane prosi župana ali odgovorne organe, da sprejme delegacijo na izčrpen razgovor, in da zato pošlje nemudoma povabilo.

Občine, 31. maja 1978.

—o—

Pisma uredništvu:

S podpisom »Učitelji 2. ciklusa« smo prejeli dolg dopis kot odgovor na članek »Šola naj bo šola — zahtevajo števerjanski starši«, ki je bil objavljen v majski številki Števerjanskega vestnika. Ker se nas problem neposredno ne tiče in ker je bil dopis že objavljen drugje, pa tudi, ker menimo, da je najbolje, da se taki krajevni spori rešijo v krajevnem okviru med prizadetimi samimi, objavljamo iz dopisa samo krajši odlomek, kjer je rečeno:

»Mislimo pa tudi, da se kot šola nismo nikdar branili vstopiti v dvorano »F. B. Sedeja«, katere nadzorstvo vodi števerjanski župnik. Torej ne more biti res, da ne sodelujemo z njim, saj ste bili pred enim letom sami priče uprizoritvi »Koče strica Toma« (pa še televizija je to oddajala). Prav tako bi letos lahko bili priča dvema prireditvama v tej dvorani, športni in zaključni, če bi nam nalezljiva bolezen ne bila onemogočila vseh lepih načrtov.

O nesodelovanju in neodgovornosti učiteljev pa se ne more in ne sme govoriti, kajti ni zaman prišlo prav v tem šolskem letu do številnih ekskurzij in organiziranih ter metodično dobro pripravljenih pobud, za katere so se zanimali tisti učitelji, ki med seboj sodelujejo. Ne pomišljamo se priznati, da čas za šolsko delovanje ne pozna meja.«

—o—

Spoštovani Novi list!

Podpora našim prizadevanjem za dvojezičnost:

V sežanskem Kompasu visijo — kot že lansko leto — pojasnila glede bencinskih kuponov samo v italijanščini.

Pravijo — in to smo že nekje slišali — da »slovenščina ni potrebna«. Celo to pravijo, da bi sicer »Italijani protestirali«. Da ravnajo »v duhu Osima« (ste gotovi, da ni to smrad?) in da se razburjam za »malenkosti, drobnarije«.

Tudi iz takih drobnarij se tke narodom oznaka: junak ali hlapec!

S spoštovanjem

Karel Bajc

—o—

PROTEST PROFESORJEV

Profesorji nižje srednje šole »Ivan Trinko« v Gorici so nam poslali obvestilo, v katerem sporočajo, da »javno izražajo svoje nezadovoljstvo in ogorčenje ob negativnem odgovoru ministrstva za javno šolstvo glede napovedanega izleta v Slovenijo.«

PROSTOR MLADIH

MLADI O VOLITVAH IN O SLOVENSKI SKUPNOSTI

Na listah Slovenske skupnosti za deželne volitve, za občinske volitve v Trstu in za pokrajinske volitve v Gorici nastopa letos lepo število mladincev in mladink. To je vsekakor razveseljivo dejstvo, saj kaže, da se slovenska mladina živo zanima za javno življenje in hoče tudi prispevati svoj delež pri nadaljnjih prizadevanjih za priznanje temeljnih pravic slovenske narodnostne skupnosti in pri ustvarjanju pogojev za njen vsestranski nadaljnji razvoj .

Aleš Brecelj in Alenka Legiša sta vseučiliška študenta. Prvi je slušatelj filozofske fakultete tržaške univerze, in sicer zgodovinske smeri. Druga pa je študentka pravne fakultete tržaške univerze. Vprašali smo ju, kaj menita o sestavi kandidatnih list Slovenske skupnosti in zlasti o dejstvu, da so na teh listah številni mladinci in mladinke.

BRECELJ Mislim, da je vodstvo Slovenske skupnosti pravilno ravnalo, ko je postavilo na kandidatne liste tudi mlade ljudi, ker bo znotraj stranke same in tudi drugoče omogočena večja dialektika, večja izmenjava mnenj in stališč. Tako bo v stranki zavel nov veter in bo slednja postala bolj odprta in bolj dovzetna za poznavanje celotne družbene problematike.

LEGIŠA: Zdi se mi, da letos kandidatne liste Slovenske skupnosti dobro odražajo vse družbene komponente slovenske narodnostne skupnosti v zamejstvu, kar nedvomno omogoča, da slovenski volivci kljub različnemu prepričanju in svetovnemu naziranju zaupajo svoj glas tem listam in njenim kandidatom. Druga značilnost teh list je močna prisotnost mladih kandidatov, kar jasno dokazuje, da se hočejo tudi mladi uveljavljati v javnem življenju in zlasti prispevati k odpravljanju najrazličnejših predsodkov, ki so doslej ovirali močnejšo afirmacijo Slovenske skupnosti med slovenskimi volivci.

Kaj pričakujeta od mladih kandidatov na listah Slovenske skupnosti in zlasti kaj pričakujeta od slovenske politične stranke v zamejstvu?

BRECELJ: Želel bi, da bi Slovenska skupnost bila v organizacijskem pogledu tako močna, kot je na primer Južnotirolska ljudska stranka, ki predstavlja ogromno večino nemško govorečega prebivalstva. Glede na naše specifične razmere je po mojem mnenju vprašanje narodne zavesti in torej narodnega obstoja zadaleč važnejše od drugih momentov, ko so na primer razredna zavest, svetovni nazor in strankarsko prepričanje. Kako je vprašanje narodne zavesti prvenstvene važnosti, dokazujejo razmere v Beneški Sloveniji in Kanalski dolini, kjer tamkajšnji Slovenci nimajo priznanih najosnovnejših narodnih pravic in bijejo boj za obstanek. Kot sem prej omenil, bo večja teža mladih sil med drugim imela za posledico, da bo v stranki zajamčen večji pluralizem, saj je dozdaj v javnosti vse preveč prevladovalo mnenje, da je Slovenska skupnost le stranka t.i. »belih« Slovencev.

LEGIŠA: Želela bi, da bi Slovenska skupnost postala politično in organizacijsko učinkovitejša, kar bi nedvomno pripomoglo, da bi tudi tisti Slovenci, ki so danes vključeni v italijanske vsedržavne stranke, prišli do spoznanja, da je politična enotnost slovenskega zamejskega ljudstva najtrdnejše jamstvo za dosego priznanja njegovih osnovnih pravic. Mnenja sem namreč, da so Slovenci, ki sor organizirani v italijanskih strankah, dejansko v podrejenem položaju in da so torej dvakrat manjšina. Enotnost Slovencev nikakor ne pomeni zapiranja v kakšen geto, temveč je po mojem le pogoj za enakopraven dialog z italijansko večino. Prisotnost lepega števila mladih na kandidatnih listah Slovenske skupnosti dokazuje, da se dobršen del slovenske mladine v zamejstvu strinja z zgornjimi izvajanji. Opozorila bi tudi, da so med mladimi kandidati ne le študentje, temveč tudi delavci, uradniki in ljudje drugih poklicev, kar kaže na široko predstavništvo mlajšega rodu.

Kateri so po vajinem mnenju glavni problemi slovenske mladine v zamejstvu?

BRECELJ: Mislim, da je tudi med slovensko mladino čutiti zaskrbljenost zaradi šibkih možnosti za zaposlitev, kar je v ostalem vsedržavni in celo evropski pojav. Po drugi strani je tudi res, da čutimo pomanjkanje zaupanja v lastno iniciativo, ki jo pogrešam tudi pri sebi. Vse preveč se namreč zanašamo, da bo nekakšna imaginarna družba rešila vsa vprašanja, medtem ko zgodovina dokazuje, da je mnogo odvisno tudi in predvsem od pobud posameznikov. Seveda so pogoji v posameznih pokrajinah naše dežele različni, saj na primer v Beneški Sloveniji in Kanalski dolini pogrešamo strukturne pogoje za gospodarski in družbeni razvoj. To pa v ničemer ne spremeni resnice, da je predvsem od vsakega posameznika odvisno, kakšna bo nadaljnja usoda celotne skupnosti. Med zamejskimi Slovenci pogrešam zlasti krepkejšo gospodarsko organizacijo, oziroma pomanjkanje zavesti, da je gospodarstvo eden glavnih pogojev tudi za afirmacijo narodne zavesti. Mrtvijo na tem področju je za nepristranskega opazovalca naravnost nerazumljivo, zlasti če pomislimo, kaj smo Slovenci ustvarili v začetku tega stoletja v Trstu in Gorici.

LEGIŠA: Zdi se mi, da je eden glavnih problemov, ki zaskrbljujejo slovensko mladino v zamejstvu, nedvomno bojazen pred brezposelnostjo. Če se omejim na študirajočo mladino, velja to predvsem za absolvente znanstvenih fakultet, ki si morajo poiskati službo daleč od doma in morda celo v tujini. Ena možnost za rešitev tega vprašanja so osimski sporazumi med Italijo in Jugoslavijo, ki med drugim predvidevajo sodelovanja tudi na industrijskem področju in sploh na širšem gospodarskem območju. Vprašanje je, če in kako se bomo znali Slovenci vključiti v to sodelovanje, tako da bomo imeli od njega korist. Za dosego tega cilja pa je po mojem potrebno izoblikovanje natančnega koncepta in programa, pri čemer mora odigrati svojo vlogo prav Slovenska skupnost.

Razgovor vodil A. B.

Kakšno ime naj dava svojemu otroku?

II.

Mladoporočence in starše sploh opozarjamo, naj si shranijo izrezke s temi imeni, za priložnost, ko jih bodo potrebovali, in upamo, da jim na tako priložnost ne bo treba dolgo čakati...

Začenjamo s seznamom moških imen iz čedadskega evangelija. Sledila bodo ženska imena in nato bomo objavljali še imena iz drugih virov. Izpustili smo manj primerna.

Nepokor, Ihon (pomeni: knežjega rodu), Železen, Stregemil, Motik, Dracig, Kranik, Zelebor, Nosimer, Gelanus, Hotmer, Kocil (Kocel), Vozet, Humislan, Trebebor, Bribibor, Trudapolk, Hako, Sebedrag, Porosit, Sventipolk, Predeslav, Miramisl, Žitomer, Mutakus, Sedemir, Perinsvin, Sven, Svin, Stamer, Penebod, Ratvik, Sebedrag, Vitigoj, Pribina, Terpimir, Dragoljud, Bedoslav, Siliz, Koten, Kanej, Drizimer, Sedobrat, Dragorok, Kovar, Arkumis, Estimer, Olamir, Radoslav, Liuprih, Estemir, Žizmir, Pensez, Lihamer, Braslav, Salahon (plemenitega rodu), Gomer, Sovinaj, Rastislav, Pudaram, Citamisl, Gonimer, Rasmen, Nitrabor, Vitamsl, Negot, Stranamer, Stamer, Zidepor, Histuns, Trebego, Dobrislav, Dobramisl, Ludino, Vitgoj, Nesden, Vitmar, Lutomer, Sriben, Sebetah, Primisl, Nazamir, Musklus, Tordaslav, Siherad, Dobrovlast, Stradaslav, Panko, Dragamer, Sevemisl, Nedavid, Ojmisl, Mistislav, Goifred, Gostidrag, Sememisl, Milas, Soidrag, Randeko, Soltin, Premil, Luban, Kral, Valo, Vulkot, Milo, Vitego, Višegnev, Kruben, Vilan, Santpulk, Bohmir.

—o—

ŠE ENA VODOPIVČEVA PROSLAVA

(nadaljevanje s 5. strani)

nist Venceslav Budin, na orgle pa je spremljal postojnski dekan Vladimir Pirih. Maša se je zaključila s pesmijo »Božje milostno srce«, pri kateri so sodelovali tako pevci na koru kot tudi verniki v ladji. Po splošnem mnenju sta nastop zborov in razstava o Vodopivčevem življenju in delu pomenila dostojno počastitev spomina tega priljubljenega primorskega skladatelja .

—o—

ČUDEN POJAV

(Nadaljevanje s 3. strani)

skrbi in so pripravljena na skupno življenje s kakim moškim, ne da bi pomislila na posledice. Ena teh posledic je podivjanost mladine, ki ne raste v urejenih družinskih razmerah in ne pozna očetovske ljubezni in avtoritete.

KNUT HAMSUN POTEPUHI

Poslovenil Oton Župančič 4

Tako sta se vozila celo uro, šlo je na polnoč, morje je kipelo, sonca ni bilo videti. Toča se je bila preletela, toda nebo je migljalo še prav tako modrotemno kakor prej, še kaj več se utegne usuti. V tem somraku ni bilo varno veslati, nobeden ni vedel, kod je voda plovna, Edevart je krmaril kar po svoji presoji in se držal proti zemlji, ki jima je bila na desni. Še vedno sta videla otok Hind. Treba je bilo najti kak zaliv, kako luknjo, v katero bi smuknija. Zemlja, ki se je raztezala daleč na levi, bi jim dala več zavetja. Toda tja jima ni dal veter; bile so Lofotske gore.

»Prav za prav nisva tako strašno daleč od brega,« je rekel Avgust. Nemara mu je zopet zatlela iskrica upanja, izpovedal se je svojih grehov in srce se mu je olajšalo.

Nenadoma je zagrmelo, Edevart je blisnil z očesom nazaj, nekaj zrn toče je zaprasketalo na kože. — Z viška je hlipala sapa okrog jarbola. Edevart ni dovolj naglo napustil zateg in čoln se je globoko nagnil. Takoj nato je zaškrobotala toča.

Avgust je zopet izgubil pogum ter zavpil navzgor obrnjenim obrazom: »Reši nas, Gospod moj Bog! Če ti je do tega, imam še na stotine grehov.«

»Polji!« je zavpil Edevart.

Avgust ga ni slišal. »In ko smo imeli dopust za na suho,« je kriknil ves razdejan, »in smo bili v zamorski deželi, in smo jo srečali, in smo bili štirje možje.«

»Polji!« je zavpil Edevart.

Avgust se je trudil s korcem, pa ni mogel z njim nič pravega. Bil je ves v svojih spominih in je uničen majal z glavo. »Utonila bova!« je rekel.

Bila sta blizu obale. Edevart je z grozo opazil, da ni računal z močnim odtokom. »Izpusti eno jadrce,« je zaklical prestrašen; s tem je hotel dati ladji več zaleta, da bi mogel kreniti iz zagona valov.

Avgust je po vsej priliki razumel, kaj je bilo treba, storil je po ukazu, in čoln je ubogal krmilo. Minilo je četrt ure, v čolnu je bilo vode do polovice, in Avgust je naposled začel sam od sebe plati. Da je mogel Edevart izpustiti ročico, bi bil vrgel nekoliko povezkov kož v vodo; toda zamudilo bi ga, če bi hotel presekati opasilnice, Agust, ki ni imel nič več podjetnosti, pa si ni upal tega veleti. Zato je rekel tovarišu, da bi ga spodbudil, samo: »Tako je prav, kar polji, polji!«

Nekoliko pozneje se je pokazala na otoku majhna zajeda, to je bila sprememba, malo dalje nova zajeda, ta se je širila v odprtino, v temno špiljo. Edevart je močno izkrmil, pritegnil ročico, kar je mogel, ter zajadral v špiljo. Bilo je tvegano, tam notri ju utegne razbiti, nobeden ni poznal tukaj obrežja, vse je bilo odvisno od sreče; toda Edevartov nervozni pogum je bil pač izrabljen, dalje se mu ni bilo mogoče vzdržati na planem morju, obraz mu je bil siv. Ko je Avgust zagledal na obeh straneh zemljo, sta ga prešinila zopet življenje in podjetnost. Nehal je plati, popadel kvako ter sedel ves napet, da bi se rešil, ako bi ju vrglo ob skale. »Kadar zakličem, vrzi sidro,« je ukazal Edevart še vedno oprezen.

Sidra jim ni bilo treba vreči, imela sta vražjo srečo in nista treščila. Črna špilja, ki se je vrtala v otok, se je papognila in končala v zaliv. Tam je bil še en čoln na štiri vesla, v mirni vodi, in je imel spuščeno samo eno sidro. Tukaj ni bilo vetra, naposled sta morala prijeti za vesla, da sta prišla do obale.

Bila sta rešena.

Edevart bi se bil zdaj lahko razprezal, pa se ni prav nič veličil, ustnice so mu bile brez krvi, kakor zmrzle, in nič ni govoril. Avgust je storil, kar je bilo treba storiti, vrgel konopec na breg, privezal čoln, ga izplal in razgrnil jadro. Ko je bilo vse storjeno, se je Edevart ojunačil ter rekel, da bi se zdel Avgust miren: »Zamorci, si dejal, kakšni zamorci so bili to?«

»Da, to je bilo v toplih deželah,« je odgovoril Avgust zmeden ter zmajal z glavo. »Pa se to ne da več premeniti!«

Edevart bi ga bil rad malo privil, da se mu ne bi tako po ceni izmuznil, toda zadrževalo ga je njegovo spoštovanje pred tovarišem, razen tega pa prav zdaj ni bil tega zmožen. Ni bil več dorasel in moški, kakor pred vožnjo. Ko je stopil na suho, mu je bilo hudo slabo, napetost je popustila in moral je bruhniti. To je prišlo Avgustu kakor nalašč in mu pomagalo preko prvega mučnega trenutka.

»Ali ti je slabo?« je vprašal.

»Ne,« je odgovoril Edevart in bruhnil.

Do hiš in do ljudi je bilo videti daleč, tukaj je stal majhen his, toda bil je zaprt z lesenim zapahom. Avgust je hotel vlomiti vrata, toda Edevart se je protivil. Naposled sta sedla v zatišje, prigriznila od svojega brašna ter čakala jutra. Edevart je oživel, hotel je izvedeti kaj več o raznih tovariševih izpovedi, toda Avgust se je v odgovorih izvijal. Edevart pač ni bil zastonj šestnajstleten fant, zamorske deklice kar ni mogel pozabiti.

»Kaj ste pa z njo storili?« je vprašal.

»Kaj smo z njo storili? Nič!«

»Pa ste bili štirje okrog nje?«

»Ne, kaj sem rekel štirje? Kaj boš izpraševal, sicer pa je bila še otrok. Potemtakem razumeš, da ji nismo nič storili, spotoma smo se namerili nanjo.«

»Ali je kričala?« je vprašal Edevart.

Avgust ni odgovoril na to, temveč dejal: »Ni bila večja od Ragne pri nas doma. Pa je že tako v vročih deželah, četudi so samo otroci, so vendar že odrasle. V Ragninih letih se že može. Tako čudno je z ljudmi v vročih deželah. Tako, zdaj se pa že spet sonce kaže.«

Avgust je šel k čolnu ter znosil najbolj premočene kože na kopno, da bi jih posušil. Priznal je svoje grehe, bil je zopet svoboden mož, zdaj se je zopet lotil svojega dela.

Naslednjo noč sta v najlepšem vremenu odrinila od otoka. Sape ni bilo več, morala sta veslati, ko pa sta prišla iz Raftskega preliva, sta dobila ugoden veter.

DRUGO POGLAVJE

Na trgu je bilo mnogo hrupa in gibanja, bilo je velikih in malih ladij in čolnov, in nenehoma, dan in noč, jih je prihajalo čedalje več. Med hišami je mrgolelo ljudi, nekaj možakov iz namdalske krajine se je malo preveč napilo in hoteli so se rvati. Vsak je bil sebi za policijo.

Za Edevarta je bilo veselo in hkrati poučno, da je pohajal in si vse ogledoval. Tu so bile kolibe s fino in surovo robo, množina blaga v dosti večji izberi kot na Lofotih. In tu je bilo plesalcev po vrvi, lajnarjev, zverin, kegljišč, pouličnih kramarjev, vrtiljakov, Ciganov, ki so ljudem prerokovali, stopnic s kavo in limonado, videl si lahko najdebeljo damo sveta in tele z dvema glavama. In tu je nastopal tudi kakor po navadi Papst, stari častitljivi Žid urar z vsemi tistimi skrivnostnimi malhami v svojem aftanu. Znamenit mož.

Edevart je ostal nekaj časa v bližini starega Žida, ne, ker bi bil hotel od njega kaj kupiti, temveč zato, ker je bilo vsekakor krasota, gledati bleščeče srebrne ure. Kako mora biti bogat, ki hodi s toliko urami po svetu, si je mislil Edevart.

Stari Pabst se je naselil na Norveškem, čeprav bi bil imel nemara v drugih deželah boljši kruh. Zdaj potuje, že takole eno človeško dobo po Nordlandu, od mesta do mesta, obiskuje ribiške naselbine, hodi po sejmeh, govori izvrstno norveško, pozna vse besede, samo izgovarja jih malo tuje. Papsta so prav za prav povsod radi gledali, ljudje so poznali malega debeluharja z mnogimi verižicami na vélikem trebuhu, ustavljal je mlade in staro, imel je zlate ure za bogataše in srebrne po ceni za reveže. Njegovo trgovanje se je čisto ravnalo po kupcih.

Mladim, ki so se zbrali okrog njega in kar z očmi požirali njegove krasotine, je govoril Papst: »Tudi zate imam dobro uro, le poglej, prosim lepo, vzemi jo v roko!« Ko je potem mladenič izvédel ceno in si izbil vsako misel na kupčijo iz glave, je vprašal Papst: »Koliko denarja imaš?« Mladenič je nato povedal nemara polovico ali celo samó tretjino. Papst pa zato še ni naredil križa čez fanta, kaj še. Postal je prijazen in sočuten, bilo je, ko da hoče iti v tem primeru do skrajnosti in fantu celo nekaj denarja posoditi, da bi mu omogočil kupiti uro. Ja, na svete čase se je zgodilo, da je dal Papst za ostalo vsoto odloga do naslednjega leta. »Ti si pravih staršev sin in možak poštenjak,« je dejal, »ti ne boš spravil ubožnega Juda ob denar!«

(Dalje)

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA V GORICI
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE V GORICI
v sodelovanju z Ustanovo za kulturne in umetniške prireditve EMAC iz Gorice
DARIO FO:
SEDMA ZAPOVED: KRADI MALO MANJ
(Settimo: ruba un po' meno)
komedija v dveh dejanjih
V četrtek, 8. junija, ob 20.30 v gledališču »G. Verdi« v GORICI (goriški abonma)

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ◆ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, štev. 157 ◆ Odgovorni urednik: Drago Legiša ◆ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77.21.51